

Opracowanie sygnałne

Instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2016 roku

W badaniu Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) obejmującym dane za 2016 r. uczestniczyło 1667 podmiotów¹. Instrumenty finansowe w aktywach wykazało 1607 przedsiębiorstw na kwotę 307,4 mld zł, natomiast w pasywach instrumenty finansowe wykazało 1349 przedsiębiorstw i wyniosły one 318,5 mld zł.

Tabl. 1. Instrumenty finansowe i pochodne według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa działające samodzielnie	Jednostki dominujące w grupie kapitałowej	Jednostki zależne w grupie kapitałowej	Jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej
	w mln zł			
Instrumenty finansowe - aktywa	17 517,6	181 488,8	39 044,8	69 325,6
Instrumenty finansowe - pasywa	17 421,5	133 810,7	42 588,6	124 685,5
Instrumenty pochodne - aktywa	464,4	1 532,8	3 543,1	1 020,1
Instrumenty pochodne - pasywa	900,8	1 384,6	3 115,9	1 054,9

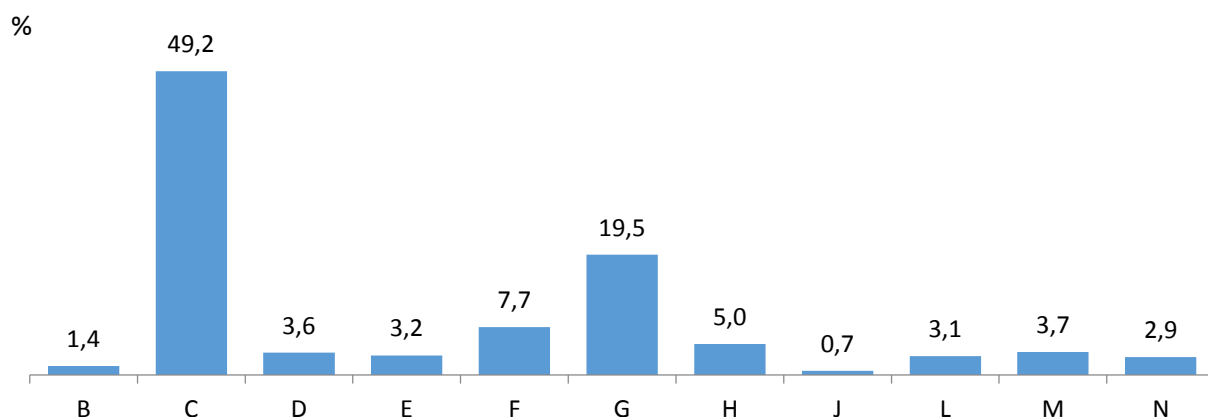
W niniejszej informacji przedstawiono wyniki badania przedsiębiorstw niefinansowych, które wykazały w bilansach instrumenty finansowe. Przedsiębiorstwa oceniały również współpracę z bankami, zakładami ubezpieczeń, leasingodawcami i firmami windykacyjnymi. Wskaźnik kompletności badania (stosunek liczby złożonych sprawozdań do liczby podmiotów zobowiązanych do ich złożenia) wyniósł 96,7%². Wśród badanych przedsiębiorstw zdecydowaną większość, czyli 90,0%, stanowiły podmioty należące do sektora prywatnego. Udział przedsiębiorstw należących do sektora publicznego wyniósł 10,0%.

Ze względu na formę prawną, wśród badanej zbiorowości 97,5% ogólnej liczby podmiotów było zorganizowanych w formie spółek: akcyjnych – 600, z ograniczoną odpowiedzialnością – 887, jawnych – 41, komandytowych – 88 oraz komandytowo-akcyjnych – 9. Pozostałe podmioty stanowiły 2,5% ogółu badanych, wśród nich było 36 spółdzielni. Spośród badanych przedsiębiorstw 169 to spółki, których akcje notowane były na rynku regulowanym, z tego jednostki: dominujące w grupie kapitałowej – 106, zależne – 9, dominujące i zależne – 39 oraz 15 przedsiębiorstw działających samodzielnie. Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w województwach: mazowieckim – 21,7%, śląskim – 15,2% i wielkopolskim – 10,9%, natomiast najmniej w województwach: podlaskim i świętokrzyskim odpowiednio po 1,6%. Wśród badanych 169 przedsiębiorstw, których akcje notowane są na rynku regulowanym najwięcej, bo 27,8% ma siedzibę w województwie mazowieckim.

¹ W badaniu uczestniczyło 1667 podmiotów z tego: 651 przedsiębiorstw działających samodzielnie, 290 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 502 zależnych oraz 224 jednocześnie dominujących i zależnych. Wskaźnik kompletności badania (stosunek liczby złożonych sprawozdań do liczby podmiotów zobowiązanych do ich złożenia) wyniósł 96,7%.

² Do badania wytypowano 1724 przedsiębiorstw. Wybrane zostały przedsiębiorstwa, które przynajmniej w jednym z kwartałów 2016 r. w sprawozdaniu RF-01 *kwartalne statystyczne sprawozdanie o aktywach i pasywach finansowych* wykazały obecność wybranych instrumentów finansowych. Wytypowano również aktywne podmioty, które uczestniczyły w poprzedniej edycji badania IF.

Wykres 1. Badane przedsiębiorstwa niefinansowe według sekcji PKD

Badane podmioty niefinansowe działające w sekcjach PKD 2007: B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, E – Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja, F – Budownictwo, G – Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli, H – Transport i gospodarka magazynowa, J – Informacja i komunikacja, L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca.

W 2016 r. w badanych przedsiębiorstwach pracowało 1 642,5 tys. osób, z tego w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 pracowało – 1 460,1 tys. osób, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 było to 182,4 tys. osób. W przedsiębiorstwach działających samodzielnie zatrudnionych było 198,1 tys. osób, w jednostkach dominujących – 349,5 tys., w zależnych – 324,7 tys., a w dominujących i zależnych – 404,6 tys. osób.

Tabl. 2. Badane przedsiębiorstwa niefinansowe według liczby pracujących i statusu organizacyjnego

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Liczba przeds. o liczbie prac. ≤249	Struktura	
			Liczba przeds. o liczbie prac. >249	Struktura w %
Ogółem, z tego:	1667	906	761	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	651	489	162	21,3
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	290	132	158	20,8
jednostki zależne w grupie kapitałowej	502	221	281	36,9
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	224	64	160	21,0

1. Dane finansowe badanych przedsiębiorstw

Badanie *Instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych* charakteryzuje pewna specyfika, gdyż uwzględnia ona przedsiębiorstwa o różnym statusie organizacyjnym (jednostki dominujące w grupach kapitałowych, jednostki zależne, jednostki dominujące i jednocześnie zależne oraz przedsiębiorstwa działające samodzielnie). Prezentowane dane finansowe dotyczące bilansów i rachunków wyników pochodzą ze sprawozdań skonsolidowanych i jednostkowych, przez co porównywalność tych danych nie jest pełna. Pozostałe prezentowane dane dot. importu, eksportu, instrumentów finansowych i pochodnych dotyczą osobno traktowanych operacji wykonanych przez daną jednostkę gospodarczą.

a. Skonsolidowane dane finansowe

Spośród ogółu badanych podmiotów skonsolidowane sprawozdanie finansowe wykazało 351 podmiotów, ich aktywa wyniosły 844,5 mld zł. Najwyższą wartość aktywów – 625,0 mld zł wykazały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, natomiast aktywa jednostek jednocześnie dominujących i zależnych wyniosły 219,6 mld zł. W majątku ogółem tych podmiotów udział aktywów trwałych wyniósł 70,0%, zaś aktywów obrotowych 29,9%.

Kapitał własny podmiotów sporządzających skonsolidowane sprawozdanie finansowe wyniósł 374,5 mld zł i stanowił 44,3% pasywów tej grupy podmiotów. Najwyższy udział w tym kapitale, bo 78,2%, miały jednostki dominujące w grupie kapitałowej. Kapitał własny w jednostkach dominujących i jednocześnie zależnych wyniósł 81,7 mld zł. Zobowiązania ogółem zanotowano w kwocie 400,6 mld zł i stanowiły one 47,4% pasywów. Najwyższą wartość zobowiązań, bo 270,8 mld zł wykazały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, natomiast jednostki dominujące i zależne 129,8 mld zł. W strukturze zobowiązań nieznacznie przeważały zobowiązania długoterminowe, których udział w zobowiązaniach ogółem tej grupy podmiotów wyniósł 52,5%

Wynik finansowy podmiotów w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych wyniósł łącznie 23,4 mld zł, w tym 17,8 mld zł to zysk wygenerowany przez jednostki dominujące w grupie kapitałowej, natomiast 5,6 mld zł to zysk jednostek dominujących i zależnych. Podmioty te odnotowały zysk na działalności operacyjnej, w kwocie 42,0 mld zł, w tym 74,4% stanowił zysk odnotowany przez jednostki dominujące, a 25,6% przez dominujące i zależne.

b. Jednostkowe dane finansowe

Sprawozdania finansowe jednostkowe wykazało 1316 przedsiębiorstw; ich aktywa wyniosły 580,5 mld zł. Najwyższą wartość aktywów, bo 232,0 mld zł, wykazały jednostki zależne w grupie kapitałowej. Jednostki dominujące i zależne wykazały aktywa w kwocie 182,8 mld zł, natomiast aktywa przedsiębiorstw działających samodzielnie wyniosły 113,8 mld zł. W majątku ogółem tej grupy podmiotów udział aktywów trwałych wyniósł 65,2%, zaś aktywów obrotowych 34,6%.

Kapitał własny podmiotów prezentujących jednostkowe sprawozdania finansowe wyniósł 294,7 mld zł i stanowił 50,8% pasywów. Najwyższy udział w tym kapitale, bo 41,6% miały jednostki zależne w grupie kapitałowej. Kapitał własny w jednostkach dominujących i jednocześnie zależnych wyniósł 84,8 mld zł, w podmiotach działających samodzielnie 57,0 mld zł, natomiast w jednostkach dominujących 30,3 mld zł. Zobowiązania ogółem podmiotów wykazujących jednostkowe sprawozdania finansowe zanotowano w kwocie 230,2 mld zł i stanowiły one 39,7% pasywów. Najwyższą wartość zobowiązań bo 91,8 mld zł wykazały jednostki zależne w grupie kapitałowej, natomiast jednostki dominujące i zależne 82,8 mld zł. Udział zobowiązań pozostałych podmiotów wyniósł 24,2%. W strukturze zobowiązań przeważały zobowiązania krótkoterminowe, których udział w zobowiązaniach razem tej grupy podmiotów wyniósł 64,1%.

Wynik finansowy podmiotów wykazany w jednostkowych sprawozdaniach finansowych wyniósł 27,2 mld zł, w tym najwięcej, bo 13,8 mld zł zysku wygenerowały jednostki zależne w grupie kapitałowej. Z kolei, wynik finansowy na działalności operacyjnej stanowił 34,5 mld zł, w tym 48,0% to zysk jednostek zależnych, 29,3% dominujących i zależnych a 16,0% to zysk przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Saldo przepływów pieniężnych netto razem było ujemne w kwocie -615,4 mld zł, na co złożyły się ujemne salda przepływów pieniężnych: z działalności operacyjnej -336,7 mld zł, z działalności inwestycyjnej -218,0 mld zł oraz z działalności finansowej -60,7 mld zł.

Szczegółowe dane odnośnie bilansów, rachunków zysków i strat, przepływów pieniężnych zawarto w załączniku do Opracowania sygnałnego w Tabl. 1-14.

2. Wartość eksportu i importu badanych przedsiębiorstw

Spośród badanej zbiorowości eksport wykazało 1198 podmiotów a import 1241 podmiotów i stanowiły one 71,9% i 74,4% ogółu badanych. Eksport badanych przedsiębiorstw w 2016 r. wyniósł 271,8 mld zł. Najwyższy udział w łącznym eksporcie miały podmioty działające w sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” – 82,4%. Import w 2016 r. wyniósł 245,7 mld zł. Najwyższy udział w łącznym imporcie odnotowano również w podmiotach działających w sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” – 73,4%.

Tabl. 3. Eksport i import według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Wartość	Struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Eksport ogółem, z tego	1198	271 757,6	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	396	33 988,2	12,5
Jednostki dominujące w grupie kapitałowej	216	76 024,0	28,0
Jednostki zależne w grupie kapitałowej	412	117 865,7	43,4
Jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	174	43 879,8	16,1
Import ogółem, z tego	1241	245 728,1	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	408	23 686,3	9,6
Jednostki dominujące w grupie kapitałowej	222	84 624,6	34,4
Jednostki zależne w grupie kapitałowej	422	95 101,6	38,7
Jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	189	42 315,6	17,2

Szczegółowe dane o wartości importu i eksportu oraz ich strukturze walutowej zamieszczono w załączniku do Opracowania sygnałowego w Tabl. 15-20.

3. Instrumenty finansowe, w tym instrumenty pochodne badanych przedsiębiorstw

a. Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe po stronie aktywów lub pasywów wykazało w 2016 r. łącznie 1664 podmioty. Instrumenty finansowe w aktywach wykazało 1607 przedsiębiorstw i stanowiły one 96,4% ogółu badanych podmiotów. Instrumenty finansowe w pasywach wykazało 1349 podmiotów, czyli 80,9% ogółu.

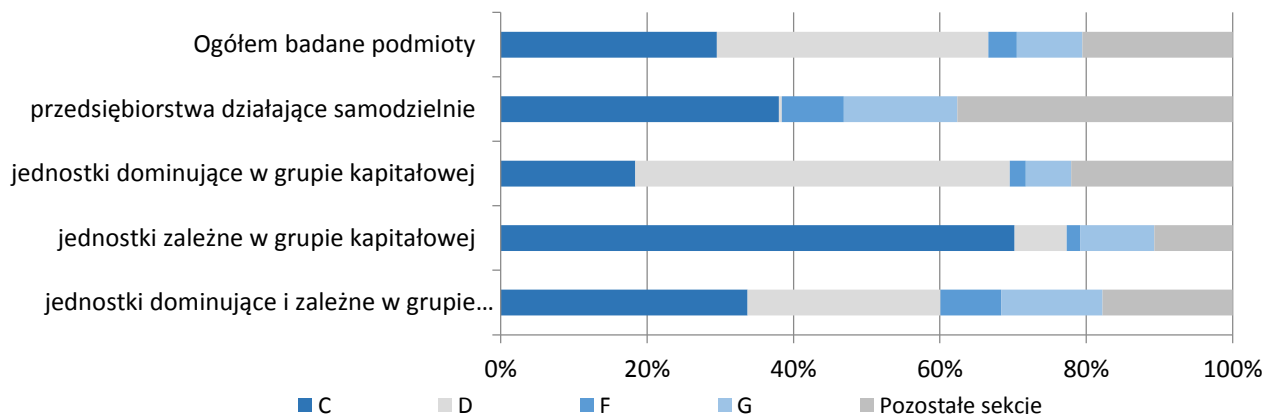
Tabl. 4. Instrumenty finansowe według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Wartość	Struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Instrumenty finansowe – aktywa ogółem, z tego:	1607	307 376,8	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	617	17 517,6	5,7
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	286	181 488,8	59,0
jednostki zależne w grupie kapitałowej	483	39 044,8	12,7
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	221	69 325,6	22,6
Instrumenty finansowe – pasywa ogółem, z tego:	1349	318 506,3	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	496	17 421,5	5,5
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	254	133 810,7	42,0
jednostki zależne w grupie kapitałowej	395	42 588,6	13,4
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	204	124 685,5	39,1

Wartość instrumentów finansowych badanych przedsiębiorstw wykazanych po stronie aktywów, wyniosła 307,4 mld zł, w tym największe udziały należały do kategorii „instrumenty dłużne” – 55,0%, oraz „udziałowe instrumenty kapitałowe” – 42,9%. W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych w aktywach wyniosła 17,5 mld zł, w tym największe udziały należały do

kategorii: „instrumenty dłużne” – 69,6% W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej instrumenty finansowe w aktywach wyniosły 181,5 mld zł, w tym najwięcej bo 51,9% stanowiła kategoria „instrumenty dłużne” oraz 47,2% „udziałowe instrumenty kapitałowe”. Podobnie w jednostkach dominujących i zależnych oraz zależnych instrumenty finansowe w aktywach wyniosły odpowiednio 69,3 mld zł oraz 39,0 mld zł, w tym największy udział miały „instrumenty dłużne” – odpowiednio 54,9% oraz 62,7%.

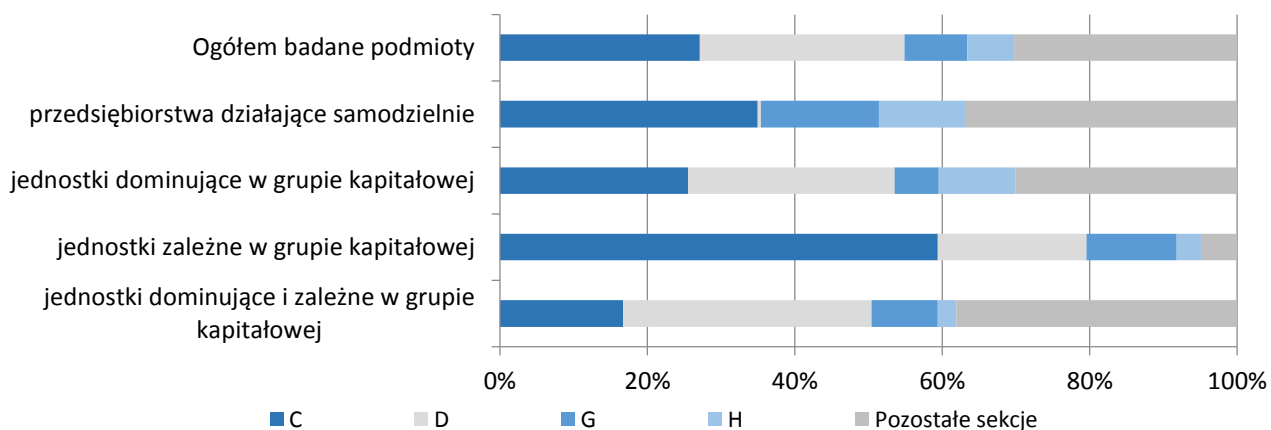
Wykres 2. Instrumenty finansowe w aktywach badanych przedsiębiorstw, wg sekcji PKD

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 instrumenty finansowe po stronie aktywów wyniosły 261,1 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 stanowiły 46,3 mld zł. Przedsiębiorstwa, których akcje notowane były rynku regulowanym wykazały instrumenty finansowe w aktywach w kwocie 159,3 mld zł, czyli 51,8% wartości wszystkich instrumentów finansowych w aktywach badanych podmiotów.

Wartość instrumentów finansowych po stronie pasywów badanych przedsiębiorstw wyniosła 318,5 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „kredyty i pożyczki do spłaty” – 57,9% oraz „zobowiązań z tytułu emisji własnych obligacji” – 24,8%. W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych w pasywach wyniosła 17,4 mld zł, w tym największy udział należał do kategorii „kredyty i pożyczki do spłaty” – 67,9%. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej instrumenty finansowe w pasywach wyniosły 133,8 mld zł, w tym najwięcej, bo 55,5% stanowiła kategoria – „kredyty i pożyczki do spłaty”. Podobnie w jednostkach zależnych oraz dominujących i jednocześnie zależnych w grupie kapitałowej wartość instrumentów finansowych w pasywach wyniosła odpowiednio 42,6 mld zł i 124,7 mld zł w tym największy udział miała kategoria „kredyty i pożyczki do spłaty” – odpowiednio 65,0% i 56,6%.

Wykres 3. Instrumenty finansowe w pasywach badanych przedsiębiorstw, wg sekcji PKD

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 instrumenty finansowe po stronie pasywów miały wartość 287,1 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 było to 31,4 mld zł. Przedsiębiorstwa, których akcje notowane były na rynku regulowanym wykazały instrumenty finansowe w pasywach w kwocie 131,2 mld zł, czyli 41,2% wartości wszystkich instrumentów finansowych w pasywach badanych podmiotów.

Tabl. 5. Instrumenty finansowe według rodzajów

Wyszczególnienie	2016	
	Instrumenty finansowe	
	Wartość w mln zł	Struktura w %
Instrumenty finansowe – aktywa, z tego:	307 376,8	100,0
udziałowe instrumenty kapitałowe, z tego:	131 810,6	42,9
udziały i akcje nienotowane	110 904,7	36,1
akcje notowane	9 435,0	3,1
certyfikaty inwestycyjne	831,9	0,3
jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	1 402,2	0,5
pozostałe udziałowe instrumenty kapitałowe	9 236,8	3,0
instrumenty dłużne, z tego:	169 006,0	55,0
depozyty i lokaty	72 247,0	23,5
obligacje	29 527,4	9,6
weksle i czeki	442,3	0,1
pożyczki udzielone	38 714,2	12,6
listy zastawne	0	0,0
certyfikaty depozytowe	52,1	0,0
pozostałe instrumenty dłużne	28 023,0	9,1
instrumenty pochodne, w tym	6 560,1	2,1
instrumenty wbudowane i zabezpieczające	1 743,4	0,6
Instrumenty finansowe – pasywa, z tego	318 506,3	100,0
kredyty i pożyczki do spłaty	184 291,3	57,9
leasing finansowy	6 307,7	2,0
zobowiązania z tytułu emisji własnych obligacji	7 893,0	2,5
zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych, w tym:	6 456,1	2,0
instrumenty wbudowane i zabezpieczające	2 281,4	0,7
pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych	42 521,1	13,4

Szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów finansowych zamieszczono w załączniku do Opracowania sygnałnego w Tabl. 21-24.

b. Instrumenty pochodne

W badanej zbiorowości instrumenty pochodne w aktywach w końcu roku 2016 wykazało 349 podmiotów, zaś w pasywach – 373. Instrumenty pochodne wykazane w aktywach badanych podmiotów miały wartość 6,6 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 59,6% oraz kontrakty swap – 18,9%.

Tabl. 6. Instrumenty pochodne według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Wartość	Struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Instrumenty pochodne – aktywa, z tego:	349	6 560,1	100,0
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	67	454,1	7,1
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	53	1 532,8	23,4
jednostki zależne w grupie kapitałowej	164	3 543,1	54,0

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Wartość	Struktura wg wartości
		w mln zł	w %
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	65	1 020,1	15,6
Instrumenty pochodne – pasywa, z tego:	373	6 456,1	100,0
przesiębiorstwa działające samodzielnie	66	900,8	14,0
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	60	1 384,6	21,4
jednostki zależne w grupie kapitałowej	186	3 115,9	48,3
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	61	1 054,9	16,3

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie aktywów osiągnęła 0,5 mld zł, w tym największy udział miały kontrakty forward – 88,6%. Natomiast dla jednostek dominujących w grupie kapitałowej wartość instrumentów pochodnych wykazanych w aktywach wyniosła 1,5 mld zł, w tym największy udział, bo 52,7% miały kontrakty swap. W jednostkach zależnych oraz dominujących i jednocześnie zależnych instrumenty pochodne w aktywach wyniosły odpowiednio 3,5 mld zł oraz 1,0 mld zł, w tym najwięcej stanowiły kontrakty forward odpowiednio: 78,9% oraz 55,6%.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 wartość instrumentów pochodnych w aktywach wyniosła 5,9 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 było to 0,6 mld zł. Przedsiębiorstwa, których akcje notowane są na rynku regulowanym wykazały instrumenty pochodne w aktywach w kwocie 1,8 mld zł, czyli 27,9% wartości wszystkich instrumentów pochodnych w aktywach badanych podmiotów.

Wartość instrumentów pochodnych w pasywach analizowanych przedsiębiorstw wyniosła 6,5 mld zł, w tym najwyższy udział, bo 68,8% należał do kontraktów forward. Instrumenty pochodne w pasywach jednostek dominujących w grupie kapitałowej zanotowano w kwocie 1,4 mld zł a najwyższy udział miały kontrakty swap – 43,3%. Natomiast w przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych w pasywach wyniosła 0,9 mld zł, w tym kontrakty forward stanowiły – 98,2%. Podobnie w jednostkach zależnych instrumenty pochodne po stronie pasywów osiągnęły wartość 3,1 mld zł, w tym najwięcej, bo 92,7% stanowiły kontrakty forward. Wartość instrumentów pochodnych w pasywach jednostek dominujących i zależnych wyniosła 1,1 mld zł, w tym najwyższy udział miały kontrakty forward – 31,1% oraz swap – 30,7%.

Tabl. 7. Instrumenty pochodne według rodzajów

Wyszczególnienie	2016	
	Instrumenty pochodne	
	Wartość w mln zł	Struktura w %
Instrumenty pochodne – aktywa ogółem, z tego:	6 560,1	100,0
kontrakty forward	3 912,8	59,6
kontrakty futures	61,3	0,9
opcje	463,0	7,1
kontrakty swap, w tym:	1 242,6	18,9
CIRS	736,6	11,2
pozostałe instrumenty pochodne	880,4	13,4
Instrumenty pochodne – pasywa ogółem, z tego:	6 456,1	100,0
kontrakty forward	4 442,5	68,8
kontrakty futures	72,1	1,1
opcje	463,4	7,2
kontrakty swap, w tym:	1 082,1	16,8
CIRS	412,7	6,4
pozostałe instrumenty pochodne	396,0	6,1

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 wartość instrumentów pochodnych w pasywach wyniosła 5,7 mld zł, zaś o liczbie pracujących do 249 było to 0,8 mld zł. Przedsiębiorstwa, których akcje notowane są na rynku regulowanym wykazały instrumenty pochodne w pasywach w kwocie 1,8 mld zł, czyli 28,1% wartości wszystkich instrumentów pochodnych w pasywach badanych podmiotów.

W badaniu 437 przedsiębiorstw wykazało nowe transakcje na instrumenty pochodne zawarte w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. Podmioty określiły liczbę 111,7 tys. zawartych nowych transakcji na instrumenty pochodne, których wartość wyniosła 200,3 mld zł.

Szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów pochodnych zamieszczono w załączniku do Opracowania sygnałnego w Tabl. 25-28.

4. Zobowiązania z tytułu operacji instrumentami finansowymi, w tym pochodnymi

Zobowiązania³ z tytułu umów dotyczących operacji finansowych na koniec 2016 r. wykazały 1132 podmioty, z tego: 416 przedsiębiorstw działających samodzielnie, 199 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 347 zależnych oraz 170 jednocześnie dominujących i zależnych. Podmioty wykazały zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych: wymagalne – 263,4 mld zł, zobowiązania sporne – 32,3 mln zł oraz przeterminowane – 180,2 mln zł.

Tabl. 8. Zobowiązania wymagalne z tytułu umów dotyczących operacji finansowych według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Wartość	Struktura wg wartości
		w mln zł	w %
Zobowiązania wymagalne z tytułu instrumentów finansowych ogółem, z tego:	1132	263 351,7	100,0
przesiębiorstwa działające samodzielnie	416	14 645,3	5,6
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	199	103 766,2	39,4
jednostki zależne w grupie kapitałowej	347	31 824,2	12,1
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	170	113 116,0	43,0
Zobowiązania wymagalne z tytułu instrumentów pochodnych ogółem, z tego:	344	5 784,6	100,0
przesiębiorstwa działające samodzielnie	61	688,2	11,9
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	55	1 050,2	18,2
jednostki zależne w grupie kapitałowej	170	2 986,1	51,6
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	58	1 060,2	18,3

Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami finansowymi wyniosły 263,4 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) – 86,7 mld zł, powyżej roku do trzech lat (włącznie) – 74,1 mld zł i powyżej trzech lat – 102,5 mld zł. Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi wyniosły 5,8 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) – 3,4 mld zł, powyżej roku do trzech lat (włącznie) – 2,0 mld zł i powyżej trzech lat – 0,4 mld zł.

Utworzenie rezerw na zobowiązania z tytułu umów na instrumenty finansowe w 2016 r. wykazały 52 podmioty. Stan rezerw wyniósł 0,9 mld zł. Rezerwy z tytułu umów na instrumenty pochodne utworzyły 32 podmioty i wyniosły one 0,2 mld zł.

Szczegółowe dane odnośnie zobowiązań z tytułu umów dotyczących operacji finansowych instrumentami finansowymi, w tym pochodnymi zamieszczono w załączniku do Opracowania sygnałnego w Tabl. 29-30.

³ Szczegółowe rozwinięcie zobowiązań instrumentów finansowych, w tym pochodnych wykazanych w pasywach obejmuje podział zobowiązań na: wymagalne w terminie, sporne i przeterminowane.

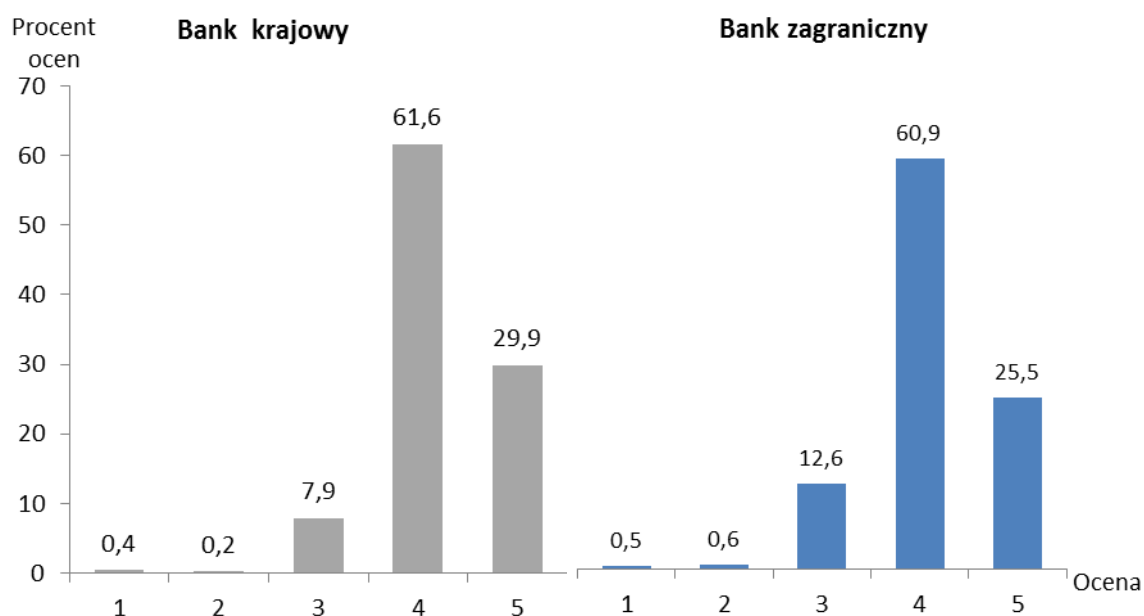
W części ankietowej badania IF za 2016 r. przedsiębiorstwa oceniały współpracę z bankami, zakładami ubezpieczeń, leasingodawcami oraz firmami windykacyjnymi. Na współpracę z bankami wskazały wszystkie czyli 1667 badanych podmiotów. Zdecydowana większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej banków – 56,5%. Na korzystanie z usług dwóch banków wskazało 29,0% respondentów, a jednego banku – 14,5%. W ciągu 2016 r., 121 podmiotów zmieniło bank współpracujący, za przyczynę wskazując: wysokie koszty obsługi – 21,1%, brak zaufania do banku – 3,1% oraz inne przyczyny – 75,8%.

Tabl. 9. Współpraca z bankami według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym bankiem	z dwoma bankami	z trzema i więcej bankami
Podmioty korzystające z usług banków, z tego:	241	484	942
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	116	230	305
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	12	52	226
jednostki zależne w grupie kapitałowej	96	167	239
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	17	35	172

Z wypowiedzeniem umowy kredytowej przez bank spotkało się 13 podmiotów. Wypowiedzenie umowy następowało głównie w związku z zaległymi wierzytelnościami. Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z bankami krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 2487 (liczba ocen jest większa od liczby badanych przedsiębiorstw, ponieważ część podmiotów współpracowała z kilkoma bankami)⁴, 65,5% stanowiły oceny banków krajowych, a 34,5% oceny banków zagranicznych (Wykres 4). Określając długość współpracy ze swoim aktualnym bankiem, najczęściej przedsiębiorstw, bo 92,5% ogółu wykazało jej trwanie powyżej 3 lat, 1 – 3 lat współpracuje 6,5% liczby badanych, a poniżej roku – 1,0% podmiotów.

Wykres 4. Ocena relacji przedsiębiorstw z bankami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

⁴ Większa liczba ocen od liczby badanych przedsiębiorstw dotyczy, również oceny współpracy z ubezpieczycielami.

Na współpracę z zakładami ubezpieczeń wskazało 1637 badanych podmiotów. Większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej ubezpieczycieli – 61,9%. Na korzystanie z usług dwóch ubezpieczycieli wskazało 23,3% respondentów, a jednego ubezpieczyciela – 14,8%.

Tabl. 10. Współpraca z zakładami ubezpieczeń według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym ubezpieczycielem	z dwoma ubezpieczycielami	z trzema i więcej ubezpieczycielami
Podmioty korzystające z usług ubezpieczycieli, z tego:	242	381	1014
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	131	181	328
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	30	63	195
jednostki zależne w grupie kapitałowej	61	105	323
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	20	32	168

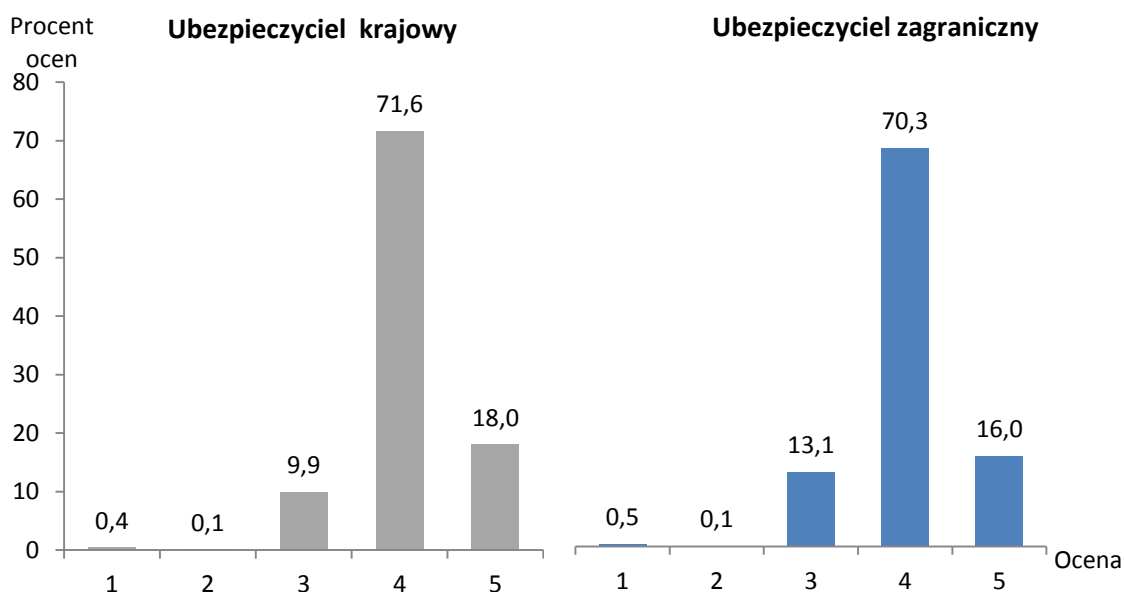
W ciągu 2016 r. 143 respondentów wskazało na zmianę ubezpieczyciela, za główną przyczynę wskazując: wysokie składki ubezpieczeniowe – 47,2% odpowiedzi, brak odpowiedniego produktu w ofercie usług ubezpieczeniowych – 11,4% oraz inne przyczyny – 32,4%.

Tabl. 11. Roczna wartość składki w umowach ubezpieczeniowych zawartych i czynnych w 2016 r.

Rodzaj ubezpieczenia	Roczna wartość składki ubezpieczeniowej	
	Wartość w mln zł	Struktura w %
Ogółem, z tego:	4 923,7	100,0
osobowe	155,1	3,2
majątkowe	1 250,7	25,4
komunikacyjne	779,1	15,8
finansowe	591,4	12,0
pozostałe	2 147,4	43,6

Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z ubezpieczycielami krajowymi i zagranicznymi. Wszystkich ocen było 2397, z tego: 66,8% stanowiły oceny ubezpieczycieli krajowych, a 33,2% oceny ubezpieczycieli zagranicznych (Wykres 5).

Wykres 5. Ocena relacji przedsiębiorstw z ubezpieczycielami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Długość współpracy ze swoim ubezpieczycielem na życie określiło 306 przedsiębiorstw, natomiast długość współpracy w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych 1635 podmiotów. Współpracę ze swoim aktualnym ubezpieczycielem na życie najczęściej, bo 78,0% podmiotów utrzymuje powyżej 3 lat, przez okres 1 – 3 lat współpracuje – 17,4%, a poniżej roku – 4,6% podmiotów. W pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych najczęściej, bo 78,5% podmiotów współpracuje powyżej 3 lat, od 1 do 3 lat – 19,1%, a poniżej roku – 2,4% podmiotów.

Na współpracę z leasingodawcami wskazało 1111 badanych podmiotów. Większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej leasingodawców – 43,3%. Na korzystanie z usług dwóch leasingodawców wskazało 26,9% respondentów, a jednego leasingodawcy – 29,8%. Określając główne powody podjęcia decyzji o skorzystaniu z usług leasingowych podmioty wskazały: łatwość dostępu do usług leasingowych – 50,7% wskazań, konkurencyjne warunki umowy w porównaniu z bankami i innymi pośrednikami finansowymi – 44,7% wskazań oraz inne powody – 4,6%.

Tabl. 12. Współpraca z leasingodawcami według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	z jednym leasingodawcą	z dwoma leasingodawcami	z trzema i więcej leasingodawcami
Podmioty korzystające z usług leasingodawców, z tego:	331	299	481
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	124	106	156
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	38	55	126
jednostki zależne w grupie kapitałowej	114	96	125
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	55	42	74

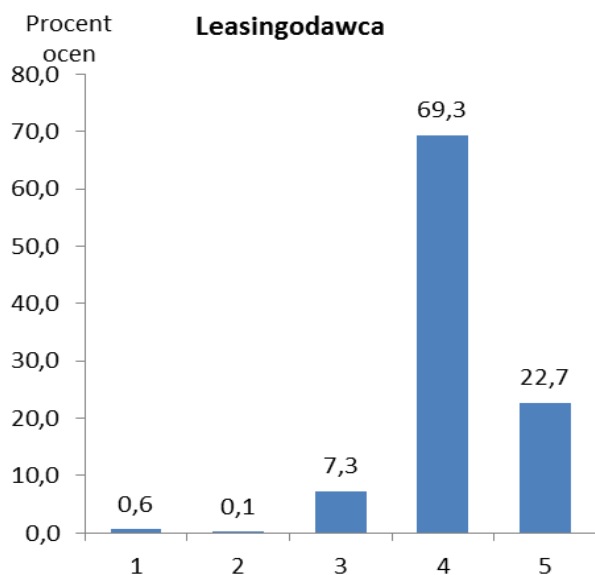
Przedsiębiorstwa współpracujące z leasingodawcami korzystają głównie z leasingu operacyjnego – 62,5% wskazań oraz z leasingu finansowego – 37,5% wskazań. Określając źródła pochodzenia przedmiotów/środków wziętych w leasing 1108 badanych podmiotów podało, że: przedmiot/środek został wyprodukowany w UE – 50,2%, wyprodukowany w Polsce – 41,1% oraz wyprodukowany poza UE – 8,7% wskazań. Najczęściej leasingowanymi przedmiotami były maszyny i urządzenia przemysłowe oraz środki transportu, które stanowiły odpowiednio 45,3% oraz 38,0% ogółu leasingowanych przedmiotów.

Tabl. 13. Przedmioty/środki wzięte w leasing w 2016 r.

Rodzaj ubezpieczenia	Wartość netto	
	w mln zł	w %
Ogółem, z tego:	15 307,2	100,0
środki transportu	5 817,6	38,0
maszyny i urządzenia przemysłowe	6 941,7	45,3
komputery, sprzęt biurowy	102,3	0,7
nieruchomości	2 374,9	15,5
inne środki	70,7	0,5

Z wypowiedzeniem umowy leasingu spotkało się 8 podmiotów. Wypowiedzenie umowy następowało głównie w związku z zaległymi ratami leasingowymi. W związku z wypowiedzeniem umowy leasingodawca uruchomił procedurę pokrycia swoich wierzytelności z zabezpieczeń wynikających z umowy z przedsiębiorstwem. Określając długość współpracy ze swoim leasingodawcą, najczęściej przedsiębiorstw, bo 68,9% wskazało jej trwanie na powyżej 3 lata, przez okres 1 – 3 lat współpracuje – 27,2%, natomiast poniżej roku – 4,0% podmiotów. Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z leasingodawcami, wszystkich ocen było 1111 (Wykres 6).

Wykres 6. Ocena relacji przedsiębiorstw z leasingodawcami

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

W badaniu 1008 podmiotów wskazało na prowadzenie windykacji zagrożonych należności, z tego część prowadziła proces windykacji w różnych formach (stąd liczba wskazań 1260). Najwięcej podmiotów⁵ windykację prowadziło samodzielnie – 91,9%, na podstawie umowy z firmą windykacyjną – 26,5%, a pozostałe podmioty, tj. 6,6% sprzedawały wierzytelności.

Tabl. 14. Windykacja zagrożonych należności według statusu organizacyjnego przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	liczba wskazań przedsiębiorstw prowadzących windykację:		
	samodzielnie	na podstawie umowy z firmą windykacyjną	sprzedaż wierzytelności
Ogółem, z tego:	968	293	67
przedsiębiorstwa działające samodzielnie	333	78	14
jednostki dominujące w grupie kapitałowej	204	59	19
jednostki zależne w grupie kapitałowej	266	89	14
jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej	165	67	20

Wśród badanych podmiotów 968 przedsiębiorstw, które prowadziły windykację samodzielnie, stosowało kilka metod polubownych i sądowych jednocześnie w celu odzyskania wierzytelności. Windykacja polubowna polegała na: wysłaniu do dłużników pism nakłaniających do spłacenia zadłużenia – 97,4% wskazań, monitowaniu telefonicznym – 93,0%, wezwaniu do zapłaty z ostrzeżeniem o zamiarze podjęcia stosownych kroków egzekucyjnych celem wpisania dłużnika do Rejestru Dłużników Biura Informacji Gospodarczej – 58,9% oraz spotkaniach i mediacji z dłużnikiem – 20,2%. Podmioty prowadzące windykację sądową wskazały na: uzyskanie wyroku sądowego lub nakazu zapłaty – 53,3% i egzekucję komorniczą – 46,7%.

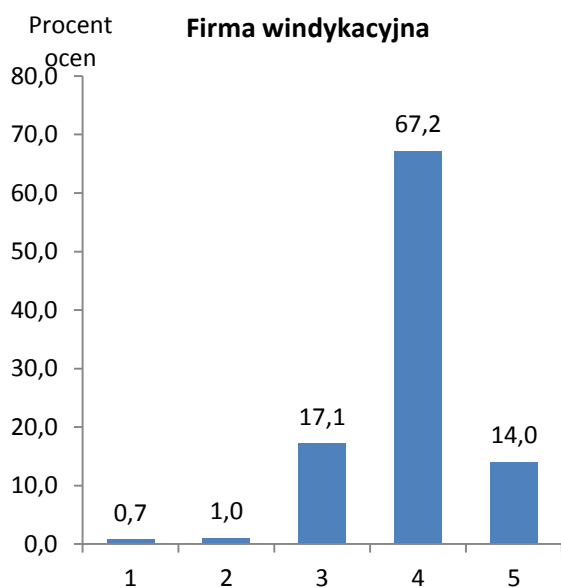
W celu odzyskania wierzytelności 119 przedsiębiorstw zawarło umowy z jedną firmą windykacyjną, zaś 60 z dwiema i więcej firmami windykacyjnymi. Główne przyczyny, które zadecydowały o podjęciu decyzji o skorzystaniu z usług firm windykacyjnych to: niespłacanie przez dłużnika zaciągniętych zobowiązań

⁵ Z uwagi na fakt, że jeden podmiot może prowadzić windykację w kilku formach udziału odpowiedzi nie składają się do 100%.

pieniężnych – 43,2% oraz niedoprowadzająca do odzyskania wierzytelności samodzielnie prowadzona windykacja – 36,1%. Podmioty w liczbie 243, które prowadziły windykację samodzielnie wykazały 28,5 mld zł odzyskanych wierzytelności, natomiast podmioty prowadzące windykację na podstawie umowy z firmą windykacyjną, wykazały 1,6 mld zł odzyskanych wierzytelności w 2016 r.

Na zmianę firmy windykacyjnej w ciągu ostatnich trzech lat wskazało 76 podmiotów, za główną przyczynę uznając: zbyt małą skuteczność w odzyskiwaniu wierzytelności – 34,2%, zbyt wysokie opłaty pobierane przez firmę windykacyjną – 27,6% oraz zbyt długi czas odzyskiwania wierzytelności – 13,2%. Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z firmami windykacyjnymi, wszystkich ocen było 293 (Wykres 7). Długość współpracy z firmą windykacyjną określiło 293 przedsiębiorstwa. Najwięcej, bo 75,4% podmiotów utrzymywało tę współpracę powyżej 3 lat, od 1 do 3 lat – 18,4%, a poniżej roku – 6,1% przedsiębiorstw korzystających z usług windykacji.

Wykres 7. Ocena relacji przedsiębiorstw z firmami windykacyjnymi

1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – przeciętna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra

Opracowanie merytoryczne:
**Departament Studiów
Makroekonomicznych i Finansów**
Katarzyna Siwińska tel: 22 449 40 35

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl